

JAG'-YUZ ANOMALIYALARIDA SEFALOMETRIK (TRG) KO'RSATKICHLARINI TAHLIL QILISH: KLINIK-DIAGNOSTIK AHAMIYATI

Mirvohidova N.M

EMU University, Toshkent O'zbekiston

Annotatsiya

Ushbu maqolada bolalarda jag'-yuz sohasining turli anomaliyalarida boshning lateral rentgenogrammasi (teleroentgenogramma, TRG) asosida o'tkazilgan sefalometrik tahlil natijalari yoritilgan. Tadqiqot davomida 17 ta sefalometrik parametr bo'yicha distal va mezial okklyuziyaga ega bo'lgan bemorlar guruhlarini fiziologik okklyuziyaga ega nazorat guruhi bilan qiyoslandi. Natijalar sagittal jag' nomutanosibliklarining diagnostikasida SNA, SNB va ANB burchaklarining, shuningdek ANS–PNS masofasining ahamiyatli farqlanishini ko'rsatdi. Olingan ma'lumotlar ortodontik davolash rejasini individuallashtirish uchun amaliy ahamiyatga ega.

Kalit so'zlar: sefalometriya, teleroentgenogramma (TRG), jag'-yuz anomaliyalari, ortodontik diagnostika, SNA, SNB, ANB burchagi, okklyuziya.

Kirish

Stomatologiya, xususan ortodontiya sohasida to'g'ri diagnostika davolash muvaffaqiyatining asosiy shartlaridan biri hisoblanadi. Klinik ko'rik va modellarni o'rganish bilan bir qatorda, boshning lateral rentgenogrammasi (TRG) asosidagi sefalometrik tahlil jag' suyaklarining o'zaro joylashuvi, o'sish yo'nalishi va yumshoq to'qimalar profili haqida obyektiv miqdoriy ma'lumot beradi.

Sefalometrik tahlil usuli birinchi marta o'tgan asrning o'rtalarida taklif etilgan bo'lib, hozirgi kunda Steiner, Downs, Tweed, Ricketts kabi bir qator klassik metodikalar amaliyotda keng qo'llaniladi. Ushbu usullar yordamida jag' suyaklarining kranial asosga nisbatan joylashuvi (SNA, SNB burchaklari), jag'lararo nomutanosiblik darajasi (ANB burchagi), tishlarning bazal suyaklarga nisbatan og'ish burchaklari va yumshoq to'qima profili baholanadi.

Ishning maqsadi — bolalarda distal va mezial okklyuziya bilan namoyon bo'ladigan jag'-yuz anomaliyalarida sefalometrik ko'rsatkichlarning fiziologik okklyuziyaga nisbatan qanday farqlanishini aniqlash va bu farqlarning klinik-diagnostik ahamiyatini yoritishdan iborat.

Material va metodlar

Tadqiqotga 6–9 va 12–13 yosh oralig'idagi bolalarning lateral TRG suratlari kiritildi. Bemorlar uch guruhga ajratildi: fiziologik okklyuziyaga ega nazorat guruhi,

distal okklyuziyaga ega 1-guruh va mezial okklyuziyaga ega 2-guruh. Har bir rentgenogrammada 17 ta sefalometrik parametr — jumladan SNA, SNB, ANB burchaklari, ANS–PNS masofasi, tish o'qlarining og'ish burchaklari va yumshoq to'qima ko'rsatkichlari — o'lchandi.

Olingan ma'lumotlar statistik ishlov berildi, guruhlar o'rtasidagi farqlarning ishonchliligi Student t-mezoni yordamida baholandi ($p < 0,05$ statistik ahamiyatli deb qabul qilindi).

Natijalar

O'tkazilgan tahlil natijasida guruhlar o'rtasida bir qator parametrlar bo'yicha statistik ahamiyatli farqlar aniqlandi (1-jadval).

Parametr	Norma (fiziologik okklyuziya)	1-guruh (distal okklyuziya)	2-guruh (mezial okklyuziya)
SNA (°)	$82,0 \pm 1,5$	$84,3 \pm 1,8$	$79,1 \pm 1,6$
SNB (°)	$80,0 \pm 1,4$	$78,2 \pm 1,7$	$83,0 \pm 1,9$
ANB (°)	$2,0 \pm 0,5$	$6,1 \pm 0,9$	$-3,9 \pm 0,8$
ANS–PNS (mm)	$50,2 \pm 2,1$	$48,0 \pm 2,3$	$52,7 \pm 2,4$

1-jadval. Guruhlar bo'yicha asosiy sefalometrik ko'rsatkichlar ($M \pm m$)

1-guruhda (distal okklyuziya) SNA burchagining kattalashuvi va ANB burchagining ijobiy tomonga ortishi yuqori jag'ning nisbatan oldinga siljigani yoki pastki jag'ning orqaga tortilganini ko'rsatadi. 2-guruhda (mezial okklyuziya), aksincha, SNB burchagining ortishi va ANB burchagining manfiy qiymatga o'tishi pastki jag'ning nisbatan oldinga chiqqanini tasdiqlaydi. ANS–PNS masofasining farqlanishi yuqori jag' tanasining uzunligidagi individual tafovutlarni aks ettiradi.

Muhokama

Olingan natijalar adabiyotlarda keltirilgan ma'lumotlar bilan mos keladi va sagittal tekislikdagi jag' nomutanosibliklarini erta bosqichda aniqlashda sefalometrik tahlilning yuqori informativligini tasdiqlaydi. ANB burchagi eng sezgir ko'rsatkichlardan biri sifatida distal va mezial okklyuziyani farqlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, faqat qattiq to'qima ko'rsatkichlariga tayanish yetarli emas — yumshoq to'qima profili va o'sish davri xususiyatlarini ham hisobga olish davolash taktikasini to'g'ri tanlash uchun zarur. Bolalarda o'sish davridagi individual farqlar sefalometrik ko'rsatkichlarga ta'sir qilishi mumkinligi tadqiqot natijalarini talqin qilishda e'tiborga olinishi lozim.

Xulosa

Sefalometrik (TRG) tahlil jag'-yuz anomaliyalarining diagnostikasida obyektiv va ishonchli usul hisoblanadi. SNA, SNB, ANB burchaklari hamda ANS–PNS masofasi kabi ko'rsatkichlar distal va mezial okklyuziyani fiziologik okklyuziyadan aniq farqlash imkonini beradi. Ushbu ma'lumotlar ortodontik davolashni erta va individual reja asosida boshlash uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Adabiyotlar

1. Persin L.S. Ortodontiya. Jag'-yuz anomaliyalari va deformatsiyalarining zamonaviy usullari bilan davolash. — Moskva, 2015.
2. Proffit W.R., Fields H.W., Sarver D.M. Contemporary Orthodontics. — Elsevier, 2019.
3. Khoroshilkina F.Ya. Ortodontiya. — Moskva: Meditsina.
4. Steiner C.C. Cephalometrics for you and me // Am. J. Orthod. — 1953.